

รายงานโรค Pseudorabies ที่เกิดกับแพะในสหรัฐอเมริกา*

อรพันธ์ ภาสวรกุล

Orapan Pasavorakul

กองควบคุมโรคระบาด กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กทม. 10400

ประวัติ

แพะพันธุ์นูเบียน อายุ 4 ปี เพศผู้ตอนแล้ว มีอาการบวมที่หน้าอย่างฉับพลัน และมีอาการคันร่วมด้วย แพะตัวนี้มาจากฝูงประมาณ 20 ตัว ซึ่งในฟาร์มมีการเลี้ยงสุกรขุนและลูกโคขุน โดยมีวัวกันแยกสัตว์แต่ละชนิด เจ้าของฟาร์มพบลูกโคตาย 3 ตัวเมื่อ 3 วันก่อนหน้านี้แต่ไม่ได้หาสาเหตุของการตายดังกล่าว

อาการ

เจ้าของได้สังเกตพบอาการบวมที่หน้าและอาการคัน หลังจากนั้น 7 ชั่วโมงจึงได้ตามสัตว์แพทย์มาดูอาการซึ่งสัตว์ก็ได้ล้มนอนลงแล้ว โคม่าและ bloat หายใจลำบาก เมื่อฟังปอดพบเสียง moist rales อุณหภูมิร่างกายวัดที่ทวารหนักได้ 38.6 °C ซีกหน้าด้านซ้ายบวมแดงและขนร่วง ซึ่งเกิดจากการที่สัตว์คันจึงได้ถูหน้าหรือผิวหนังบริเวณที่เกิดอาการคันนั้น สัตว์ได้ตายในเวลา 4 ชั่วโมงต่อมาหลังจากที่สัตว์แพทย์ได้ให้ electrolytes, antihistamines และ corticosteroid แล้ว

พยาธิสภาพและการชันสูตรโรค

สัตว์แพทย์ผู้ทำการตรวจได้สันนิษฐานว่า แพะตัวนี้เป็นโรค pseudorabies จากการผ่าซากและตรวจหาพยาธิสภาพแล้วพบสมองอักเสบชนิด focal nonsuppurative encephalitis with

* แปลจาก Pseudorabies in a Goat : Clinical Report โดย J.C. Baker, M.B. Esser and V.L. Larson จาก JAVMA 1982, 181 : 607.

occasional eosinophilic intranuclear viral inclusion bodies ปอดอักเสบเรื้อรังเนื่องจากพยาธิ (chronic verminous pneumonia) ตับอักเสบชนิด focal granulomatous hepatitis และที่หัวใจ พบลักษณะวิการเป็นจุดๆ ของ focal myocardial fibrosis

เมื่อนำส่วน spinal cord ที่บริเวณคอมาตรวจด้วยวิธี fluorescent antibody test (FAT) โดยตรงให้ผล negative ต่อ pseudorabies virus แต่เมื่อนำเชื้อ virus ที่แยกได้จาก cervical spinal cord มาเพาะเลี้ยงใน cell culture จะพบ cytopathic effect (CPE) ลักษณะคล้ายที่เกิดเนื่องจาก herpesvirus infection และเมื่อทำ fluorescein-labelled conjugate สำหรับ pseudorabies virus จะพบการเรืองแสงเกิดขึ้น

เมื่อทราบแน่ชัดแล้วว่าแพะตัวนี้เป็นโรค pseudorabies จริง จึงได้ทำการติดต่อเจ้าของฟาร์มแต่ปรากฏว่าสุกรถูกขนย้ายไปจากฟาร์มแล้ว ดังนั้นจึงไม่อาจตรวจสอบได้ว่าสุกรเหล่านั้นเป็นแหล่งของโรคหรือไม่ (source of virus)

ในปี 1977 Herweijer และ De Jonge พบว่า มีการรายงานการเกิด pseudorabies ในแพะเพียง 5 รายเท่านั้นที่ได้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน และได้กล่าวถึงการระบาดของโรคนี้ในประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งแพะ 13 ใน 15 ตัวที่เลี้ยงร่วมกับสุกรตายด้วยโรค pseudorabies และมีการตายทันทีด้วยโรคนี้หรือตายในหลายชั่วโมงต่อมา อาการที่พบคือสัตว์จะลุกลิ่วลุกลง กระวนกระวาย ส่งเสียงร้อง เหงื่อออก และในระยะสุดท้าย paralysis และ spasm แต่ไม่พบอาการคัน

โรค pseudorabies ในแพะยากที่จะชันสูตร แต่ก็ควรคำนึงถึงถ้าพบการตายโดยกระทันหัน หรือมีอาการทางประสาทแสดงให้เห็นทันที และแพะนั้นอยู่ร่วมกับสุกรซึ่งสามารถใช้เป็นแนวสันนิษฐานถึงโรคนี้ แม้ว่าจะไม่พบว่าสัตว์มีอาการคันเช่นในกรณีนี้ เพราะอาการคันเฉพาะที่อาจไม่พบเสมอไปทุกกรณี